

УДОСКОНАЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У СФЕРІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

2 жовтня 2020 року в Інституті законодавства Верховної Ради України в рамках заходів щодо подальшого розвитку законодавчого забезпечення реформування економіки відбувся круглий стіл на тему: «Оцінка якості прогнозування у сфері технологічної безпеки України».

Відкриваючи засідання, в. о. директора Інституту, член-кореспондент НАН України Євген Бершеда наголосив на важливості забезпечення технологічної безпеки України, що безпосередньо пов'язано з підтриманням належного рівня вітчизняного виробничого і науково-технологічного потенціалу, впровадженням новітніх технологій, вирішенням актуальних проблем обороноздатності, збереженням її незалежності. У цьому зв'язку, за його словами, видається актуальним проведення наукового аналізу прогнозування та моделювання у зазначеній сфері.

Модератор круглого столу – науковий консультант Інституту законодавства, д.е.н. Валерій Сергієнко зробив огляд чинного нормативно-правового регулювання, що стосується технологічної безпеки, вказав на певні досягнення та наявні прорахунки в організації прогнозування й оцінювання трендів у науці та технологіях.

Із доповіддю щодо тенденцій та пріоритетів формування законодавства у сфері стратегічного управління виступив головний науковий співробітник НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, к.е.н. Геннадій Андрощук. Він зазначив, що у сучасному світі застосування новітніх наукових розробок і проривних технологій створює конкурентні переваги у багатьох сферах. Розробка новітніх технологій відбувається, як правило, на стику декількох галузей науки, а їх застосування здійснює синергетичний ефект. З огляду на це все більш актуальним стає пошук нових форматів міжнародного науково-технічного співробітництва.

В. о. завідувача відділу комплексних проблем державотворення Інституту законодавства, д.н.держ.упр. Валерій Воротін зауважив, що використання оборонних ресурсів повинно базуватися на ретельному аналізі, який послідовно розглядає категорії великих військових технологічних винаходів та інновацій і досліджує кожну з них. Органи сектору безпеки і оборони України під час розроблення стратегічних і програмних документів мають враховувати глобальні технологічні тренди, можливості міжнародного науково-технологічного співробітництва у цій сфері, зокрема в рамках особливого партнерства з НАТО.

Розвиваючи дискусію, головний науковий співробітник Інституту досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки НАН України ім. Г. М. Доброва, д.е.н. Олександр Попович зазначив, що для розвитку ключових передових військових технологій упродовж наступних 20 років будуть притаманні такі чотири основні властивості: інтелектуальність – тобто використання інтегрованого штучного інтелекту, орієнтованого на аналітичні можливості симбіотичної AI-людини; взаємопов'язаність – використання

мережі віртуальних та фізичних просторів, включаючи мережі сенсорів, організацій, осіб та автономних агентів, пов'язаних між собою за допомогою нових методів шифрування та технології розподілених книг; розподіленість – використання децентралізованих та масштабних зондувань, зберігання та обчислення; зацифрованість – поєднання людських, фізичних та інформаційних просторів для підтримки нових проривних ефектів. Технології з такими рисами мають суттєво підвищити оперативну та організаційну ефективність в усіх операційних просторах та інструментах влади й забезпечити адаптування до майбутнього середовища безпеки.

Заступник директора Інституту досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки НАН України ім. Г. М. Доброва, д.е.н. В'ячеслав Соловйов у своєму виступі охарактеризував взаємозалежні сфери, що, на його погляд, будуть стратегічно проривними упродовж наступних років. Технологічний розвиток у сферах AI, автономії, космосу вважається переважно проривним за своєю природою. Він ґрунтується на довготривалій підтримці та забезпечить значний ефект за 5–10 років. Новий розвиток у сферах кванту, біотехнології та матеріалів оцінюється як такий, що лише виникає й потребує значно більше часу (до 20 років) для прояву проривного характеру, швидше за все, за допомогою комбінації новітніх і проривних технологій та складних взаємодій між ними.

Головний науковий співробітник НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, д.е.н., професор Олександр Бутнік-Сіверський зазначив, що темпи та результати розвитку науки і технологій практично неможливо спрогнозувати з високим ступенем точності. Прогнозування глобальних тенденцій у цій сфері покликане підвищити рівень готовності окремих держав та їх союзів до нових загроз, а отже – спрямоване на підвищення їхньої стійкості. Україна прагне долучитися до аналітичного процесу, який має стати основою для формування стратегічної концепції.

Підсумовуючи попередні виступи, завідувач відділу економіки вищої освіти Інституту вищої освіти НАПН України, д.е.н. Ігор Жиляєв підкреслив, що застосування новітніх технологій у сфері технологічної безпеки може порушити фундаментальні питання етики та законності. Розгалужене використання штучного інтелекту, великих баз даних, передових методів аналізу та автономності забезпечить більш широкий доступ до критично важливих оперативних даних і знань, проте загрожує їх спотворенням. Сама інформація дедалі більшою мірою перетворюватиметься на товар, сферу стратегічної конкуренції та військового протистояння.

У засіданні круглого столу також взяли участь співробітники Апарату Верховної Ради України, Інституту законодавства, представники реального сектору економіки.

Матеріали засідання передбачено опублікувати у науково-практичному збірнику.